

Jézus és a helyes istenkép

Megszoktuk, hogy Jézusban első sorban a tanítót, a gyógyítót vagy az „utat”, az erkölcsi példaképet lássuk (konzervatívok: a Megváltót), vagyis azt, aki számára első sorban a tanítás, a gyógyítás vagy a helyes magatartás a fontos; ezek (és egyébek) persze mind fontosak, és nem szabad kijátszani őket egymással szemben; de ritkán gondolunk arra, mennyire **központi jelentőségű volt** Jézus számára az istenkép kérdése, a helyes istenkép; átfésültem az evangéliumokat, és kiderült, hogy szinte-szinte mindenütt erről van szó, olykor csak közvetve, de sokszor közvetlenül – olyan helyeken is, ahol megszoktuk, hogy egészen mást lássunk mondanivalónak.

Itt van mindjárt a „nyolc boldogság”; e mondások második fele arról beszél, milyen az Isten, ugyanis az általános alany mögött („majd megvizsgasztalják őket, kielégítik őket, nekik is irgalmaznak...”) a görögben az ún. *passivum divinum* áll, Isten körülírása: „Isten megvigasztalja, kielégíti őket, irgalmas lesz hozzájuk...”: Ilyen az Isten!

Nemegyszer erről van szó a *gyógyításokban* is; például, amikor odaviszik hozzá a bénát (Mk 2,5), akinek Jézus azt mondja: „Isten megbocsátotta bűneidet”; gyógyításával azt fejezi ki, azt erősíti meg, hogy Isten nem olyan, aki betegséggel bünteti a bűnt. – Sajátos esetei ennek a *szombati gyógyítások*: azt fejezik ki, hogy Isten jósága, gyógyító ereje szüntelenül árad, szombaton is (vö. Jn 5,16-17: „Atyám szüntelenül munkálkodik, ezért én is...”).

Egyáltalán a *szombat megtartása* körüli egész vita; Jézus azzal dönti el, hogy azt mondja: „Nem úgy van az, ahogy hiszitek, ti. hogy Isten önmaga kedvéért, saját dicsőségére rendelte el a szombat megtartását (2Móz 35, 1-3), hanem az ember javára alkotta meg (Mk 2,27).

Itt vannak aztán a *rituális tisztaság* kérdései (tisztátalan ételek, állatok, emberek – leprások, vámosok, pogányok – kerülése; halottak érintése, szexualitás stb.; vö. Mk 7,14-16); ezeknek a tétje: mitől, hogyan válik tisztává az ember Isten előtt, s a jézusi mondanivaló: Isten nem olyan, aki

előtt ilyen szabályok betartásával tisztává lehetne válni.

Egyáltalán a *vallásosság* kérdése: imádság, alamizsna, böjt (Mt 6); „Isten nem lehet sem lekenyerezni, sem kipipálni a legszentebb vallási gyakorlatokkal sem”, tanítja Jézus; vagy ami talán még súlyosabb: „Istenhez nem vezet közvetlen út, az emberek megkerülésével nem lehet jóban lenni vele” („Ha ti nem bocsátotok meg, mennyi Atyátok sem...”: Mk 11,26).

Jézus legnagyobb, legjelentősebb példabeszédei is szinte mind az istenképet tisztázzák, egészen konkrétan azt, hogy Isten – bár nem igazságatlan, de – nem igazságos, hanem *minden igazságosságon messze túllépve*, határtalanul jó: a gonosz szolgáról (Mt 18), a kései szőlőmunkásokról (Mt 20), a „tékozló fiúról” (Lk 15), a farizeusról és a vámosról (Lk 18); vö. még a két adósról (Lk 7), vagy arról, hogy „fölkelti napját jókra és gonoszokra” (Mt 5 – vö. kifejezetten: Mt 5,20: „Ha igazságosságotok messze fölül nem múlja...”, és Lk 6,32-36: „Legyetek tehát irgalmasok...”).

A sort még hosszan lehetne folytatni (néhány példa: Mt 6,25-33: Isten tudja, megadja...; 13,24-30: Isten nem irtja ki a gonoszokat; Mk 5,19: Izrael Istene irgalmas a gójok iránt is; 9,31: Isten „kiszolgáltatja” az embert; 12, 1-16: Isten a végletekig jó és remél; 12,26-27: Isten számára nem léteznek halottak; Lk 11,5-8 – 18,2-5: Isten mennyivel jobb...; 13,1-3: Isten nem bosszúálló; 14,28-32: Isten megfontolta...). Lezárásául említsük meg azt, hogy Jézus nemcsak szóval tanított a helyes istenképről, hanem *gesztusai-val is*: egy asztalhoz ült vámosokkal és utcanőkkel (Mk 2,15), megérintette a leprást (Mt 8,3), teológiai párbeszédet folytatott egy „erkölcstelen” és „eretnek” nővel (Jn 4,7-26), hagyta, hogy egy utcanő olajjal kenje meg a lábát, és hajával törölgesse azt (Lk 7,37-38) – s talán a leglátványosabb: betért Zakeushoz, a sokszorosan bűnös fővámoshoz (Lk 19), nyilvánvalóvá téve: „Ilyen az Isten! Lehajol az elveszettekhez! Ingyen megbocsát! A maga részéről közösséget vállal!” (Vö. Lk 15,1-2.3-7.8.10!)

Mindez azonban még csak a dolog egyik része, ha úgy tesszük, az elmélet;

gyakorlati jelentősége többek között (mert hiszen most eltekintünk erkölcsstani, egyháztani vagy éppen liturgiai következményeitől) a következőkben mutatkozik meg:

a) Úgy tűnik, a vallási hatalmasok elsődlegesen ennek az istenképnek a hirdetése miatt *üldözték Jézust, sőt ki is végeztették*; már rögtön az elején, egy szombati gyógyítás után azt olvassuk: „...tanácskozást tartottak ellene arról, hogy pusztítsák el” (Mk 3,6), ill. „...üldözték Jézust, mert mindezt szombaton művelte” (Jn 5, 16); ezután is számtalanszor került konfliktusba a vallási vezetőkkel, amikor tanításával vagy viselkedésével a fenti istenképről tanúskodott: a béna meggyógyításakor (Mk 2,7: „Hogyan beszélhet ez így? Istent gyalázza!”), a rituális tisztaság és a korban kérdésében (Mk 7), a gonosz szőlőművesek példabeszéde nyomán (Mk 12,1-6.10-12), a tizennyolc éve beteg asszony vagy a vízkóros meggyógyításakor (Lk 13,14; 14,1-3) és persze amikor betért Zakeushoz (Lk 19,7); az utolsó csepp a pohárban pedig „a templom megtisztításának” nevezett jelenet, amelynek lényege, hogy Jézus Istenével kapcsolatban nincs helyük az áldozatbemutatóknak, mert azok a szeretettel ellenkező cserekereskedelmet jelentenek ember és Isten között; ezután ismét azt olvassuk, hogy a főpapok és az írástudók keresték a módját, hogyan pusztíthatnák el őt (Mk 11,18);

b) Jézus *érdemesnek tartotta a kivégzést is vállalni* annak érdekében, hogy hűséges maradjon az általa bemutatott istenképhez; ez a logikus következtetés adódik akkor, ha helytálló, hogy Jézus számára központi jelentőségű volt a helyes istenkép, illetve hogy első sorban ennek (és persze az ebből fakadó következtetések) hirdetése miatt üldözték, majd végezték ki; ha kezdettől mindvégig nem szembesítette volna a vallási vezetőket azzal, hogy „nem olyan ám az Isten, amilyenek ti gondoljátok, hanem olyan, amilyenek én hirdetem”, akkor jó eséllyel még hosszú évekig taníthatott és gyógyíthatott volna „Isten nagyobb dicsőségére”, s aztán „ágyban, párnák közt” halhatott volna meg.

Gromon András